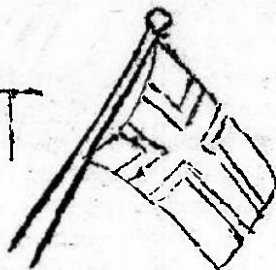

FRITT LAND

Nr. 38 - 1. årg.

Fredag 9. juni 1944.

RENE HENDER

Sist lørdag kunne avisene bringe to førstesides nyheter. Den ene var en liten notis fra Eshere SS om at fem terrorister var dømt til døden og dommen fullbyrdet. De var anklaget for å ville overfalle en ung nordmann for å myrde ham. Det var fem ganske unge nordmenn, som etter aldersoppgaven i notisen delvis var gjort ti år eldre enn de virkelig var.

På samme førsteside ble det meddelt det norske folk med stort utstyr at politiinspektør Gunnar Lindvigs begravelse i Ringebu gamle stavkirke ble en gripende høytidelighet. "Kst. biskop" Haga forrettet og sa bl. annet. "Som den offervillige idealist han var stilte han store krav til seg selv, og han gikk til sin oppgave med rene hender og rent hjerte". Nå ja - den døde var død, så la ham hvile, men forrest i sørgekoren satt Jonas Lie, de to politigeneraler Marthinsen og Olbjørn og en rekke Haupt-, Ober- og Untersturmbannførere fra der høhere SS. Da bispen var ferdig; grep alle disse, med hender som ennå dryppet av fem unge nordmanns blod, sine kranser for å legge dem på båren med hyldest og takk.

Den dystert-makabre seremoni ble om mulig ennå uhyggeligere ved bispens banale hjertesukk:

Hva er livet?
et pust i livet.
Et veld av krefter
som higer etter
en evighet.

Et veld - av rene hender.

KONG HAKON var onsdag den 7. juni æresgjest på et møte i den utenlandske presseforening i London. Kongen holdt en tale hvor han pekte på hva hver enkelt av de små forenede nasjoner har betydning og betyr for den felles kamp, og framholdt for Norges vedkommende særlig handelsflåten. Vårt folk erkjenner at det ikke kan vendes tilbake til en isolert nøytralitetspolitikk; vi må stå sammen med andre frie nasjoner til vern om friheten etter krigen, og vi må ta del i de byrder dette innebærer. De små nasjoner vil kunne yte betydelige bidrag ikke bare i forskning og på kulturelle områder, men også politisk og endog militært. De små nasjoner som ble rent overende forsinket Hitler i hans angrep. Vi er villig til å la stormaktene spille den ledende rolle; men vi insisterer på den lille nasjons suverenitet og likestillethet. Våre synspunkter bør høres før det tas en avgjørelse.

UKEOVERSIKT

Den altoverskyggende begivenhet i siste uke er naturligvis invasjonen. Etter års forberedelser og måneders spent venting er historiens største militære operasjon innledet ved de alliertes landgang i Normandie. Dermed er krigen gått inn i sin slutfase; De kommende uker og måneder blir uhorst spennende; nå er det avgjørelsen det kjempes om. Man må imidlertid være klar over at det ennå bare er første akt teppet er gått opp for, og at operasjonen i Normandie kanskje vil vise seg bare å være en detalj i bildet. De avgjørende slag kan komme til å bli utkjempet andre steder i Frankrike, på Østfronten, på Balkan eller i Donau-dalen. Det er generalangrepet mot "Festung Europa" fra vest, sør og øst vi står overfor.

AV naturlige grunner er de meldinger som hittil er sendt ut om landgangen knappe og summariske, så det er ikke lett å danne seg noe bilde av operasjonen. Men det er iallfall tydelig at det her ikke er tale om et nytt Dieppe. Meget store styrker er satt inn, og støtten fra fly og flåte er overveldende. Man kan også fastslå at første runde i oppgjøret er de alliertes. De har etter alt å dømme kunnet gjennomføre en taktisk overrumpning, og selve overfarten til invasjonskysten har kunnet skje med minimale tap; selv de tyske meldinger nevner ikke mer enn ca. 30 senkninger av en armada på 600 krigsskip, 4000 transportskip og tusener av mindre fartøyer. Både den tyske fly- og flåtemotstand og sperringene i sjøen var mindre effektive enn ventet. Alt tyder også på at de allierte har fått godt fotfeste der hvor hovedstøtten er satt inn, i Seinebukta mellom Trouville og Isigny og på flere punkter langs kysten av Normandie-halvøya. Ved Bayeux og Caen står de allierte 10-15 km inne i landet, og stridskrefter som er landsatt fra luften opererer mot de tyske sambandslinjer 60-75 km fra kysten. De alliertes nærmeste operative mål må være å forene de forskjellige bruhoder til en sammenhengende front, og ved omfatningsmanøvrer fra Ø og V å avskjære Normandiehalvøya (med havnen Cherbourg), slik at den kan danne en slags velldig utlastingspir for invasjonsforetagenden. Men like viktig er det å holde og utvide området ved halvøyas basis, østover mot Seinemunningen, for å få tilstrekkelig plass til å utvikle styrkene. Ble de allierte låst inne på selve halvøya, ville deres operative muligheter i dette område bli sterkt redusert. Tyskerne trekker nå

til seg reserver for å sette i gang en større motaksjon, mens de allierte på sin side pumper nye tropestyrker og nytt materiell inn i brudene, noe tyskerne hittil ikke i synderlig grad har kunnet hindre. Noen avgjørelse i slaget om Normandie kan man imidlertid ikke tale om før de tyske operative reserver er kastet inn, og det kan ennå ta dager. Det eneste man kan fastslå er at operasjonen altid har forløpet fullt tilfredsstillende for de allierte, ja over forventning heldig. Ellers må man med spenning iastese nye allierte landganger og innledningen av den russiske sommeroffensiv, som sikkert skal koordineres med de vest-alliertes aksjoner, men hvis nøyaktige tidstabell ennå er ukjent.

I Italia har de allierte vunnet en strålende seier i slaget om Rom. Etter at den tyske Albanerlinje var gjennombrutt lørdag kunne de allierte søndag rykke inn i byen praktisk talt uten motstand, mens betydelige tyske tropestyrker lenger sør ble gnskåret. Kampene i Mellom-Italia har ført til at 10. og 14. tyske arme er revet opp (med samlede tap i falne, fanger og sårede som antagelig går opp i ca. 75.000). Kesselrings gjenværende styrker har innledet en ordnet retrett N for Rom og blir ille tilredt av allierte fly.

Portugals stønsing av volframeksperten til Tyskland (2/3 av landets tilførsler) og amerikernes overtagelse av flyplasser i Russland for skyttelbømbing av Balkan fullender ukens bilde av alliert militær, politisk og økonomisk maktkonsentrasjon for krigens avgjørende måneder.

NORGESNYTT

Quislings siste tale ble forhåndssensurert av tyskerne som foretok en hel del strykninger. Imidlertid hadde NTB allerede sendt talen^{til}/Svevige hvor den er blitt offentliggjort. Det viser seg at strykningene vesentlig bestod av voldsomme og harske utfall mot hjemmefronten og opposisjon mot AT og arbeidsinnsatsen.

Fylkesfører Astrup er utnevnt til generaldirektør for arbeidsinnsatsen.

Trondheim ble avsperrt fra onsdag morgen kl. 4. Etter forlydende skal dette ha sin grunn i at samtlige studenter ved NTH er blitt innkaldt til arbeidsformidlingen, men er stukket av. Studentene ble i sin tid anmeldt til arbeidsformidlingen av rektor Heggstad. Det var meningen at samtlige skulle fritas.

AT-leiren på Bokka er nå fullstendig militarisert. Guttene laget sit down-streik og nektet å være der i pinsen. De oppnådde å få permisjon. Da de kom tilbake fant de leiren forvandlet til en fullstendig militærleir. Spaden med tilbehør er lagt til side, og guttene får nå i stedet et lynkursus i våpenbruk og eksersis. Her har man det første bevis for at hjemmefrontens parole om boikott av AT er berettiget.

Da den siste store brudegiftingen gikk av stabelen i Oslo kom det beskjed om at frontkjemperne skulle ha kortere etterpåk. De fleste spillere fortsatte.

NYHETENE FRA LONDON TORSDAG.

Vestfronten. Etter å ha kommet tilbake fra landingsområdet sendte Eisenhower ut denne erklæring: "Min tillit til de allierte armeer, marine- og luftstyrker under alt det som ble fordret av dem har vist seg å være fullstendig berettiget. De operasjoner som vår marine har foretatt både med hensyn til planlegging og utførelse overgår alt jeg tidligere har sett den gjøre. Den langvarige og storartede innsats som luftvåpenet har gjort var nødvendig og at landingen har funnet sted etter våre planer viser hvor effektive angrepene har vært. General Montgomery har kommandoen over alle stridskretter og tropper, som gjør en glimrende innsats."

5. kommunike fra den allierte overkommando melder at Bayeux er inntatt av alle tropper, og veien mellom Bayeux og Caen er brutt på flere steder. Framgangen fortsetter. Det pågår voldsomme kamper mellom panser- og infanteriavdelinger. Tropper fra skip og luftbårne tropper har oppnådd kontakt. Det gode vær har gitt våre fly god anledning til å angripe fiendtlige veier og flyplasser opptil 160 km fra våre tropper. Tunge bombefly angrep sent i går ettermiddag flyplasser NV for Loirent og mål i området fra Biscaya til Seinen, og bruer og jernbanepunkter like bak fronten. Allierte bombefly og jagere angrep fra lav høyde tyske forbindelseslinjer. Fly fra kystkommandoen angrep fiendtlige flåteavdelinger i Biscaya og Kanalen. Nye forsyninger er ført fram til våre tropper. - De tropper som rykket inn i Bayeux ble mottatt med vill jubel av innbyggerne som løp gjennom gatene og sang God save the King. - De allierte fly som uten opphold bombarderer bruer, jernbaneknutepunkter og flyplasser i en utstrekning av 240 km fra bruhodet, møter minimal tysk flymotstand. Det opplyses at allierte fly har opprettet landingsbelter i angrepsområdet. - Britiske fly angrep i natt Köln uten tap. Slagskipet Rodney har beskutt tyske tropper som hadde trengt de allierte tropper ut fra småsteder som var erobret. De er nå tatt igjen. Under landsetningen var det ingen flyvirksomhet. Man mener at dette var gjort planmessig for å spare fly til defensiven. 1. sending av tyske fanger fra Normandie kom til England i dag. - Churchill advarte i Underhuset i dag mot for stor optimisme og mot å tro at operasjonene kan avgjøres i hast. "Store farer ligger bak oss; enorme krav foran oss."

Italia. 5. arme har erobret Civita Vecchia, 60 km N for Rom. Andre tropper fra 5. arme har nådd Bracciano. Kesselrings tidligere hovedkvarter er erobret. 8. arme har erobret Subiaco, og lenger S presses tyskerne tilbake mot Avezzano. Middelhavsfly gjorde over 1.800 utfall onsdag, og ikke et eneste tysk fly var å se over kampfronten. 3 allierte fly tapt. Die Luftwaffe har latt de tyske 10. og 14. armeer i stikken. Østfronten. Tysk Telegrambyrå meddeler at russerne har åpnet en offensiv på bred front N for Jassy og hatt endel framgang. Meldingen er ikke bekreftet fra Moskva.